

**สัมภาษณ์ "โครงการศึกษาวิจัยและจัดทำประวัติการพัฒนา
พลังงานของประเทศไทย"
ดร. จักรกฤษณ์ บุรณะสัมฤทธิ์
ประธานกรรมการมูลนิธิสถาบันประสิทธิภาพพลังงาน
ณ มูลนิธิสถาบันประสิทธิภาพพลังงาน
อาคารบางกอกไทยทาวเวอร์ ชั้น 10
วันอังคารที่ 22 เมษายน 2546 เวลา 14.00 น.**

- อ. เทียนไชย :** ยุคก่อนจัดตั้ง สพช. การจัดการด้านพลังงานในบ้านเมืองเรายังค่อนข้างไม่เป็นระบบ ยังมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ยังไม่มีใครรับผิดชอบด้านใดโดยตรง ยุคก่อนหน้านั้นบางส่วนเป็นงานของกระทรวงอุตสาหกรรม บางส่วนเป็นงานของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ
- ดร. จักรกฤษณ์ :** คือเริ่มจริงๆ สมัยกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติที่คุณพจน์ สารสิน เป็นรัฐมนตรี และมี ดร. อำนวย วีรวรรณ เป็นผู้อำนวยการ สวพ. สำนักงานวิชาการและวางแผน ตอนนั้น เริ่มต้นที่วิกฤตการณ์น้ำมัน ก็เลยตั้ง คณะกรรมการร่อยกรองงาน เป็นคณะกรรมการใหญ่ มีคุณพจน์ สารสิน เป็นประธาน และรัฐมนตรีหลายท่าน สมัยนั้นพันเอกอาทร ชม เห็นชอบ เป็นประธานอนุกรรมการร่อยกรองงานภายใต้กระทรวงพัฒนาฯ และชุดนั้น ผมเริ่มเป็นกรรมการด้วย
- อ. เทียนไชย :** สมัยนั้นใครเป็นนายกรัฐมนตรี
- ดร. จักรกฤษณ์ :** พลเอกถนอมเป็นนายกฯ ตอนนั้นผมอยู่ BOI เป็นผู้แทน BOI เข้าไปอยู่ใน คณะกรรมการร่อยกรองงาน ตอนนั้นพิจารณาว่าจะให้เขาขึ้นราคาหรือเปล่า เพราะโรงกลั่นขอขึ้นราคา คือ กระทรวงอุตสาหกรรมคุมโรงกลั่น แต่เนื่องจากไทยออยล์มาขอ BOI ด้วย BOI ก็มีหน้าที่ควบคุมโรงกลั่นอยู่ด้วย ก็เลยมาร่วมพิจารณาเพราะต้องจ่ายเงิน 30% ตอนต้นจ่าย 25% ให้กับรัฐบาล ในช่วงนั้นไทยออยล์ขอขึ้นราคา ก็พิจารณาว่าควรให้หรือไม่ควรให้ ถ้าตามสูตรทั่วไปก็ใช้ CIF เป็นหลัก คือ ยังไม่เคยขึ้นมาเลย ตอนที่ตั้งโรงกลั่นมาสัญญาบอกว่าวันที่เปิดโรงกลั่นจะขายน้ำมันออกจากโรง กลั่นไม่เกิน CIF จากสิงคโปร์มากรุงเทพฯ
- อ. เทียนไชย :** แต่ก็ยึดโรงกลั่นเดียวคือของเชลล์
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ไม่ใช่ คือสมัยนั้นผมจำไม่ได้ว่าจะเป็นอันอื่นหรือเปล่า คือ สิงคโปร์เป็นตลาดน้ำมัน สมัยนั้น ตอนเซ็นสัญญากำหนดไว้ว่าวันที่เปิดโรงกลั่นจะขายเกินราคานี้ไม่ได้
- อ. เทียนไชย :** เพราะตามสัญญา
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ใช่ แล้วก็ขายมาอย่างนี้ตลอด เพราะว่าขายเกินราคานี้ไม่ได้
- อ. เทียนไชย :** แล้วใช้ CIF ของสิงคโปร์คือให้ค่าขนส่ง และเป็นราคาที่ยึดมาตลอด ช่วงสัญญาปี 2504 จนถึง 2516
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ช่วงสัญญาตอนนั้นก็ไม่ว่ากันแต่ก็ไม่เกินราคา โรงกลั่น สมมติว่าเปิดโรงกลั่นราคา 5 บาท ก็ 5 บาท ไปเลย คือสัญญาเขียนไว้อย่างนั้น ไม่ได้เขียนขึ้นลงตามตลาด วันเปิดราคาขายเท่าไร ขายเกินนั้นไม่ได้ คือราคาที่ประเทศไทยซื้อจากสิงคโปร์
- อ. เทียนไชย :** ทำไมโรงกลั่นถึงได้ยอม เพราะราคาน้ำมันไม่ขึ้น-ไม่ลง

- ดร. จักรกฤษณ์** : ใช่ ตอนนั้นไม่ขึ้น-ไม่ลง ก็เป็นราคาที่พอใจในสมัยนั้น เพราะเขาก็ตั้งโรงกลั่นใหม่ๆ จริงๆ แล้ว ไทยออยล์มาพร้อมกับโรงกลั่นเชลล์ที่สิงคโปร์ ช่วงนั้นกำลังการกลั่นใกล้เคียงกัน อาจจะมากกว่าแต่เขาขยายรวดเร็วกว่าเรานิดหน่อย ของเราไม่ยอมให้ขยายกัน
- อ. เทียนไชย** : ก็เลยอิงราคาเขามาตลอดจนถึง 16 ปี รัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ เข้ามาแล้วก็เริ่มมีวิกฤต
- ดร. จักรกฤษณ์** : ใช่ อิงมาช่วงที่เขาตั้งคณะกรรมการร่อยกรองงาน ก็เพราะว่าทางไทยออยล์ขอขึ้นราคาเนื่องจากน้ำมันดิบขึ้นราคาก็เข้าวิกฤต ครั้งแรกสมัยตั้งกระทรวงพัฒนาฯ รัฐบาลสมัยนั้นก็บอกว่าขอให้ยื่นราคาไปก่อน ทางเชลล์ คาลเท็กซ์ เอสโซ่ ที่ค้าขายสมัยนั้นก็ไมยอมว่าจะต้องขึ้นราคา ถ้าจะให้โรงกลั่นขึ้น ขั้นแรกต้องพิจารณาก่อนว่าโรงกลั่นจะต้องขึ้นหรือเปล่า ก็มาคำนวณถ้าโรงกลั่นขึ้นราคา ถ้าคิดราคา CIF ใหม่ก็จะได้ประมาณ 90 ล้านบาทหรือ 100 ล้านบาทต่อปี มากกว่าสัญญาราคาเดิม แต่น้ำมันดิบสมัยนั้นขึ้น ปีหนึ่งประมาณ 30 กว่าล้าน หมายความว่ากำลังการกลั่นของเมืองไทย คือ เขาจ่ายจริง 35 ล้านไม่เกิน 40 ล้าน ถ้าเราให้ขึ้นไป 90 ล้าน เหมือนกับเขาได้กำไร 50 ล้าน ผมเป็นคนหนึ่งที่มาคำนวณให้กับทางรัฐมนตรีทั้งหลายดู เพราะฉะนั้นคุณพจน์มาตุแล้วก็เชิญนายเขาวัวไป บอกว่าให้ราคา FOB ในช่วงนั้นพอเข้าประชุมจริงๆ นายเขาวัวมา พูดว่าเขาต้องจ่าย 30% ให้กับรัฐ คือโรงกลั่นซื้อมา ครบ 10 ปีก็เป็นของรัฐ ตอนนั้นยังไม่มีการขาย ทางคณะกรรมการนโยบายน้ำมันในสมัยนั้นก็เริ่มตั้งขึ้นมาที่นายเขาวัวไปขอร้องก็เปลี่ยนจาก CIF เป็น C&F ไม่มี insurance ในช่วงนั้น และขอยื่นไปจนมีการเลือกตั้งใหม่ สมัยนั้นเพื่อจะไม่ให้มีผลกระทบกับการเลือกตั้ง และกับประเทศชาติโดยตรง โรงกลั่นก็ขึ้นมาน้อยหนึ่ง แต่ตอนนั้นจะ 10 สตางค์ต่อลิตรหรือไม่ถึงด้วย ฝ่ายโรงกลั่นพวกการตลาดก็พยายามที่จะขอขึ้นจาก 2.10 บาท ช่วงนั้นภาษี 80 สตางค์
- อ. เทียนไชย** : ก็ขึ้นราคาขายปลีกด้วย
- ดร. จักรกฤษณ์** : ขึ้นราคาด้วย คณะรัฐมนตรีก็ไม่ยอม ที่ประชุมคณะกรรมการน้ำมันสมัยนั้นก็ไมยอม จึงประกาศควบคุมราคาขายปลีกในวันนั้นเลย
- อ. เทียนไชย** : วันที่บริษัทน้ำมันมาขอขึ้นราคาขายปลีก ตอนนั้นเข้าวิกฤตน้ำมันครั้งที่ 1 แล้วใช่ไหม สมัยรัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์
- ดร. จักรกฤษณ์** : ไม่ใช่ สมัยคุณพจน์ เราให้โรงกลั่นขึ้นไปนิดหนึ่ง แต่ว่าเขายังพอใจอยู่ ค่าการตลาด สมมติ 80 สตางค์ อยู่ๆ จะให้เขาไปลดค่าการตลาดเอง เขาก็ไมยอม ก็เลยประกาศควบคุมราคาสินค้า
- อ. เทียนไชย** : ยุคนั้นคือครั้งแรกของการขึ้นราคาน้ำมัน เมื่อบริษัทน้ำมันขอขึ้นราคาขายปลีกแล้ว ไม่ให้ขึ้นก็เลยประกาศควบคุมราคาเลย ออกเป็นกฎหมายหรือเป็นคำสั่งนายกฯ
- ดร. จักรกฤษณ์** : เป็นประกาศกระทรวงพาณิชย์
- อ. เทียนไชย** : เพียงแต่เอาน้ำมันเข้าไปอยู่ในสินค้าควบคุม ซึ่งกฎหมายมีอยู่แล้ว ก็เอาน้ำมันรวม เข้าไปด้วย อันนั้นก็เป็ดยุคเริ่มต้นของการเอาน้ำมันเข้ามาเป็นสินค้าควบคุม
- ดร. จักรกฤษณ์** : ใช่ ราคาน้ำมันก็เลยถูกควบคุมตั้งแต่สมัยนั้นมา แล้วก็ยังไม่มีการกองทุนอะไรทั้งนั้น คือ ยอมให้โรงกลั่นขึ้นได้หน่อยหนึ่ง เป็น CIF เท่าไหร่ แล้วก็คงที่ไป จุดประสงค์หลักตอนนั้นต้องการควบคุมราคาขายปลีกไว้ให้นานที่สุด

- อ. เทียนไชย :** คือ ช่วงนั้นมีโรงกลั่นที่ 2 คือ โรงกลั่นชำมิต ซึ่งทำสัญญากับ กระทรวงกลาโหม สัญญาของกระทรวงกลาโหมกับชำมิตต่างกับสัญญาของไทยออยล์กับกระทรวง อุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นราคาก็เลยไม่เท่ากัน เพราะสัญญาต่างกัน และตอนนั้น รัฐบาลแก้ไขปัญหอย่างไร ดีราคาหน้าโรงกลั่น 2 โรงกลั่นอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ตอนนั้นก็ยังไม่มีการแก้ไขอะไร เพราะเราขอชำมิตเข้ามา แต่ชำมิตก็ไมยอม ชำมิตมีสัญญาขายน้ำมันให้กับองค์การเชื้อเพลิง แล้วองค์การเชื้อเพลิงก็ทำสัญญาเอาไว้กับชำมิต ราคาที่ผลิตรายขายใช้ CIF เหมือนกัน แต่เป็น CIF จากตะวันออกกลาง โดยที่บอกว่าราคาน้ำมันจากตรงนั้นราคาเท่าไร และเขาขายให้องค์การเชื้อเพลิงเท่านี้ คือเขียนสัญญา x กับ y เลย
- อ. เทียนไชย :** คือ บวกค่าการตลาด ราคาตะวันออกกลางเท่านี้บวกค่าการตลาดเท่านี้
- ดร. จักรกฤษณ์ :** คือ ไม่บอกว่าค่าการตลาด แต่บอกว่า x ขายให้กับ y เป็น y_1 y_2 y_3 ตามราคาน้ำมัน
- อ. เทียนไชย :** มันก็จะมีแตกต่างกันกับ 2 สัญหานี้
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ที่จริงก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากเราคุมราคาน้ำมันไทยออยล์ไว้เดิมต่างคนต่าง ก็พอใจ แต่พอราคาน้ำมันดิบขึ้นมามาก ไทยออยล์ก็คิดว่าจะต้องขึ้นราคา หมายความว่าต้นทุนเขาเพิ่มอีกกว่า 30 ล้านบาทต่อปีในสมัยนั้น ส่วนชำมิตยังเฉยอยู่ เพราะเขายังพอใจกับราคามากกว่า และในสัญญายกกว่า $x-a$ ถ้าราคาชำมิตเป็น x และลบ a y จะอยู่กับที่ ถ้า y เป็นลบ a จะลบทันที แต่ถ้า x จะต้องบวก z เป็นราคาขึ้นมา ถ้า $x + z$ ยังไม่เกิน 10% y จะไม่ขึ้นราคา น้ำมันดิบขึ้นไป 10% เขาก็ยังเฉยๆ อยู่ตอนแรกน้ำมันดิบเริ่มขึ้น เขาก็ยังพอใจอยู่ อยู่มาอีกสักพัก พอเรามีการอนุมัติให้ ไทยออยล์ขึ้นราคา ตอนนั้นเราชวนชำมิตมาเข้าโปรแกรมนี้ แต่ชำมิตไม่ยอมทำเพราะยังพอใจอยู่ แต่พอราคาขึ้นไปคล้ายๆ กับ x บวก 20% ก็ต้องเป็น y บวก 10 มันก็นิดเดียว เพราะว่าเขาไม่ได้ทำค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง x กับ y เขาทำเพียงว่า Δx กับ Δy มันเพิ่มขึ้นไป เอาเท่านั้นมาใส่ เพราะฉะนั้น ราคาเขาเริ่มถูกกว่าไทยออยล์เขาถึงเริ่มโวย
- อ. เทียนไชย :** แต่ระยะแรกก็ไม่สนใจ พอเขาโวยแล้วทำอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์ :** โวย แล้วก็มาสมัยรัฐบาลคึกฤทธิ์ไม่รู้ไปทำอย่างไรก็เกิดยอม แต่ตอนแรกผมทำหุ ทวนลมอยู่นาน ตอนแรกบอกว่าคุณสัญญาจะยึดสัญญาซื้อขายระหว่างองค์การ เชื้อเพลิงก็คิดซิ ไปไทยออยล์ก็ได้ราคาโรงกลั่นขึ้นมา แต่ชำมิตไม่ได้ ก็โวยเข้าไปหากลาโหมจนกระทั่งผ่านมาได้สมัยดร. ประกอบ
- อ. เทียนไชย :** กลับมายุคท่านสัญญาเริ่มจะมีปัญหาวิกฤตน้ำมันครั้งที่ 1
- ดร. จักรกฤษณ์ :** วิกฤตการณ์ครั้งที่ 2 แล้ว เพราะน้ำมันดิบขึ้นมาก็แล้ว สมัยคุณพจน์จะมีการขยับราคาขายปลีก ตอนนั้นจะขึ้น 5 สตางค์ มีคนต่อรองเหลือ 3 สตางค์ต่อลิตร
- อ. เทียนไชย :** พอถึงยุคนั้นรัฐบาลมีเครื่องมืออย่างไรในการควบคุมราคาน้ำมัน
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ยังใช้รูปเดิมอยู่ คือปรับให้ถ้าจำเป็นจริงๆ ถึงจะให้ขึ้นราคาหน้าปั๊มแต่เราก็พยายามกวดค่าการตลาดควรจะเป็นราคาเท่า ไร กวดค่าการตลาดจาก 80 สตางค์ จนเหลือ 50 สตางค์ต่อลิตร
- อ. เทียนไชย :** คือ นโยบายชัดเจนว่าไม่ปรับราคาขายปลีก

- ดร. จักรกฤษณ์** : พยายามไม่ปรับราคาขายปลีก หรือปรับเท่าที่จำเป็น
- อ. เทียนไชย** : เหตุผลตอนนั้นคืออะไร
- ดร. จักรกฤษณ์** : สมัยนั้นคือรัฐมนตรีมองว่าขึ้นไปแล้วจะวิกฤต ทั้งทางด้านการเมือง แม้กระทั่งหนังสือพิมพ์เองก็บอกว่าน้ำมันขึ้นราคาเป็นเรื่องใหญ่แล้ว หรือของขึ้นราคาก็พุดกันด้วยและไม่ได้คำนวณราคากันจริงจัง อย่างเราขอขึ้นสัก 5 สตางค์ หรือ 8 สตางค์ รัฐมนตรีท่านยังลดเรามา 2 สตางค์ นโยบายช่วงนั้นพยายามควบคุมค่าการตลาดเพื่อไม่ให้ราคาขายปลีกขึ้น จะปรับเมื่อจำเป็นจริงๆ เท่านั้น สมัยก่อนบริษัทน้ำมันมี windfall profit ที่จะต้องจ่ายให้แก่รัฐ
- อ. เทียนไชย** : คือ 1) พยายามประวิงราคา 2) ปรับลดให้น้อยที่สุด ซึ่งอันนั้นคือนโยบายของรัฐบาลหลายยุคหลายสมัย เพราะฉะนั้นจะต้องมีมาตรการคุมราคาหลายๆ อย่างที่ออกมา
- ดร. จักรกฤษณ์** : ตั้งแต่วันที่ประเทศคุมราคา 2.10 บาทต่อลิตร ก็คุมมาตลอด
- อ. เทียนไชย** : แต่คุมไม่ได้ เพราะราคาน้ำมันดิบขึ้นมามาก รัฐบาลแก้ไขอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์** : ตอนนั้นรัฐก็ขยับขึ้นมานิดหน่อย แต่ก็ไม่ขึ้นมากเท่าไร ตอนนั้นก็ยังไม่มีการเริ่มมีกองทุนน้ำมันสมัยคุณเกษม จาติกวณิช เป็นรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม สมัย รัฐบาลคุณสัญญา แต่ก่อนโอเปคจะปรับราคาก็ไม่มาก ตอนที่เริ่มโอเปคจะขึ้นราคา 4 ครั้งในปีหนึ่ง เป็นไตรมาส ราคาเท่าไรก็ประกาศล่วงหน้า ทีนี้ก็มาประชุมกัน ช่วงนั้นผมย้ายจาก BOI มาอยู่กระทรวงอุตสาหกรรม ก็มาคิดว่าถ้าปีหนึ่งขึ้น 4 ครั้ง จะทำ อย่างไร น้ำมันขึ้นที่จะมี windfall profit ตอนนั้นยังไม่เรียกว่ากองทุน แต่เป็น windfall profit
- อ. เทียนไชย** : เก็บแล้วเข้ารัฐเลยหรือเปล่า
- ดร. จักรกฤษณ์** : เข้าใจว่าเข้ารัฐ
- อ. เทียนไชย** : ไม่ได้เก็บเอาไว้ทีเดียว
- ดร. จักรกฤษณ์** : ใช่ คือประกาศเอาไว้ว่าจะส่งให้เนื่องจากคุณซื้อน้ำมันมาและประกาศราคาขายปลีก 2.10 บาทต่อลิตร ส่วน 10 สตางค์ เอามาให้เรา รวมทั้งจากโรงกลั่น กระทรวงพาณิชย์ไปวัดถึงน้ำมัน คำนวณถึงเฉลี่ยว่าเท่าไรที่จะต้องจ่ายเงินและเก็บเข้ารัฐ เราเรียกว่า windfall profit ที่จะต้องมาจ่ายให้กับรัฐ
- อ. เทียนไชย** : แต่หลายคนกลับไปเรียกกองทุน
- ดร. จักรกฤษณ์** : ยัง ตอนนั้นไม่ใช้กองทุน กองทุนมาเริ่มสมัยคุณเกษม แต่ช่วงน้ำมันขึ้นนิดๆ หน่อยๆ ก็ไปเก็บเงิน ผมก็จำไม่ได้ 100% แต่รู้ว่ามีเก็บ
- อ. เทียนไชย** : รู้สึกว่าไม่ยอมกัน
- ดร. จักรกฤษณ์** : ก็ยอม เราก็หากฎหมาย คุณประเสริฐ นาสกุล ที่ทำงานด้วยกันก็ค้นหากันว่ามีกฎหมายข้อไหนบ้างที่จะออกมาเพื่อให้เขาทำตาม และเราก็ใช้รัฐบังคับจนได้ในช่วงนั้น
- อ. เทียนไชย** : เพราะฉะนั้น เงินก่อนที่เก็บเป็น windfall profit ก็ไม่ได้มาช่วยเรื่องพยุงราคาน้ำมัน

- ดร.จักรกฤษณ์** : เก็บเพื่อให้ประชาชนเห็นว่าเราไม่ได้ขึ้น เพื่อให้โรงกลั่นหรือบริษัทน้ำมัน รวย เพราะสมัยนั้นหนังสือพิมพ์ไปเขียนไว้ว่า เขามียังหลายล้านลิตร เรา ขึ้นลิตรละ 10 สตางค์ อยู่ในถังเงินเพิ่มขึ้นอีก
- อ. เทียนไชย** : แสดงว่าน้ำมันในยุคนั้นมีแต่ขึ้นไม่มีลง
- ดร.จักรกฤษณ์** : ช่วงนั้นไม่มีลง คือ น้ำมันดิบมันมีลงอยู่ทางเดียวเลย
- อ. เทียนไชย** : แต่ยุคนั้นไม่ใช่ มีแต่ขึ้นตลอด ปีละ 4 ครั้ง ทุกครั้งที่ขึ้นก็จะเก็บเงินก่อนนี้ ไว้
- ดร.จักรกฤษณ์** : สมัยคุณพจน์ ก่อนที่จะตั้งกองทุน น้ำมันดิบลงอย่างเดียว แต่ลงไม่มากปี ละนิดปีละหน่อย แต่แนวโน้มพื้จะดีขึ้นสมัยนั้น พอราคาดีขึ้น โรงกลั่นก็ โวย ชัมมิทถึงเขียนสัญญา บอกว่าพอลบ y delta y มาให้องค์การ เชื่อเพลิงเลย แต่ให้แค่ delta ที่จริงเขาได้ มากกว่านั้น เพราะว่า y เขา บวกเอาไว้มากแล้วขาลงได้กำไรมาก
- อ. เทียนไชย** : พอรัฐบาลไม่มีกองทุนมาเป็นเครื่องมือ เพราะเงินที่เก็บได้เข้าส่วนกลาง ไม่ได้มาพยุงราคาน้ำมัน แล้วทำอย่างไรเพื่อพยุงราคาขายปลีก นอกจาก ตัดค่าการตลาด
- ดร.จักรกฤษณ์** : ตอนนั้นก็ไม่ใช่เฉยๆ ถ้าจะขึ้นก็ต้องมาพิสูจน์กัน ก็มาคำนวณกันว่าควรจะ ให้หรือไม่ ประชุมกันไม่รู้กี่หน
- อ. เทียนไชย** : มีหลักเกณฑ์อะไรที่กำหนดราคาว่าจะปรับให้เท่านี้
- ดร.จักรกฤษณ์** : ก็ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการมาคำนวณกัน
- อ. เทียนไชย** : คำนวณ มีอะไรเป็นเกณฑ์ อะไรเป็นตัววัด เช่น ค่าการตลาดของเขาไม่ควร จะต่ำกว่าเท่านี้ ถ้าเกินเท่านี้ก็จะปรับราคาขายปลีก ให้ค่าการตลาดคงที่
- ดร.จักรกฤษณ์** : จริงๆ แล้วค่าการตลาด กระทรวงพาณิชย์มีกฎเกณฑ์อยู่แล้ว ส่วนใหญ่ คณะอนุ กรรมการก็จะอิงกรมการค้าภายในซึ่งเขาจะต้องหาค่าขนส่งว่าจะ เป็นเท่าไร เจลี่ยค่าขนส่งอย่างไร เขาก็มีหลักเกณฑ์ในการขึ้นราคา ก็ เอาอันนั้นมาใช้กับน้ำมัน สำหรับ ค่าการตลาดบางเรื่องที่ไม่เปิดเผยเราก็ ไม่ให้ สมมติบริษัทใหญ่ต้องแสดงข้อมูลให้เห็น ถ้าไม่ก็เอาแค่นั้น แต่ถ้า สมาคมหรือผู้ค้าน้ำมันเอาตัวเลขออกมาแสดงเราก็เอาตัวเลขเขามาถกกัน ว่า จริงไหม มันมากไปไหม หรือน้อยไป แล้วเราก็ออกมาตามที่เราคำนวณ
- อ. เทียนไชย** : คือ สิ่งไปเลยทำให้ขึ้นหรือไม่ให้ขึ้น
- ดร.จักรกฤษณ์** : ก็เสนอคณะรัฐมนตรี สมัยก่อนจะขึ้นราคาน้ำมันจะต้องไปให้คณะรัฐมนตรี อนุมัติ ไม่ใช่ คณะอนุกรรมการอย่างเดียว ต้องเข้าคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง
- อ. เทียนไชย** : บางครั้งจะเห็นว่าไปลดภาษีถ้าดูจากประวัติเก่าๆ ผมดูโครงสร้างราคา ภาษีก็ถูกลด บางครั้งไปลดราคา FOB ตีตลาด
- ดร.จักรกฤษณ์** : พวกตีตลาดนั้นมาทีหลัง คือ ช่วงแรกๆ เราจะถือราคาออกจากโรงกลั่นมา ราคาจะคงที่ อยู่เป็นเวลานาน ถ้าเขาอึดอัดจริงๆ เขาจะขอขึ้นราคาหน้า โรงกลั่น ถ้าไม่ควรให้เรากียึดอยู่อย่างนั้น
- อ. เทียนไชย** : จริงๆ คมราคาหน้าโรงกลั่นและคุมราคาขายปลีก คุม 2 ทางเลย
- ดร.จักรกฤษณ์** : ราคาหน้าโรงกลั่นเราไม่มีกฎหมายคุม แต่กระทรวงอุตสาหกรรมคุมอยู่ว่า ถ้าจะขึ้นราคาจะต้องใช้สัญญาไทยออยล์กับ ชัมมิทเอง คุมโดยสัญญา ไม่ ใช้กฎหมายคุม ตอนนั้นเขาก็คุมกันแบบนี้ ถ้าเขาไม่ไหวจริงๆ เขาก็วิ่งไป หารัฐมนตรีหรือไปหาใครต่อใคร

- อ. เทียนไชย :** อย่างนั้นโรงกลั่นก็มาเจรจากลุ่มหนึ่งก็ว่ากันไป ผู้ค้าปลีกก็มาเจรจาอีกกลุ่มหนึ่งก็ว่ากันไป
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ส่วนใหญ่ก็จะมีคณะกรรมการน้ำมัน
- อ. เทียนไชย :** แล้วพิจารณาพร้อมกันไป เวลาดูทั้งโรงกลั่น
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ส่วนใหญ่ก็พร้อมกันดูทั้ง 2 เรื่อง ส่วนใหญ่คนที่โรงกลั่นจะมาขอก่อน เพราะเขาโดนก่อน ทีนี้เวลาให้โรงกลั่นขึ้นพ้อค่าปลีกก็จะเริ่มมา ก็ดูแล้วพ้ออยู่ได้ 2 เดือน ยังมีน้ำมันสำรอง เราก็ดึงไว้ พอเรารู้ว่าหมดแล้วเราก็ค่อยๆ ขยับขึ้น นี่คือสมัยต้นเริ่มอย่างนี้ก่อน
- อ. เทียนไชย :** อัตราภาษีสรรพสามิตตอนนั้นพูดว่าอย่างไร มีนโยบายอย่างไรถึงกำหนดตอนนั้นประมาณ 1 บาท
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ไม่ใช่ สรรพสามิตจริงๆ เดิม 1.10 บาทต่อลิตร พวกน้ำมันดีเซลไม่มีภาษีสรรพสามิต ถึงมีก็น้อย แล้วน้ำมันเตาแทบไม่มีภาษีสรรพสามิตเลย
- อ. เทียนไชย :** แล้วเกณฑ์การตั้งหรือการปรับเป็นอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์ :** เน้นเรื่องของสรรพสามิตเราไม่รู้
- อ. เทียนไชย :** ไม่ได้มาอยู่ในคณะ
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ไม่ได้มารวม เพียงแต่ว่าราคาน้ำมันจะขึ้นมากๆ แล้วราคาขายปลีกจะขึ้นรัฐบาลก็ จะมาบังคับสรรพสามิตว่าให้ลดภาษีสรรพสามิตเพื่อบังคับไม่ให้ราคาหน้าปั๊มแพง ขึ้น
- อ. เทียนไชย :** เพราะมีหลายรัฐบาลทำอย่างนั้น
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ก็จะใช้ แล้วแต่รัฐบาลชุดไหนจะยอมทำอย่างไร
- อ. เทียนไชย :** ความจริงก็อยู่ในกระบวนการแต่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งคือ ใช้ทั้ง 3 ตัวคือ
1. คมราคาหน้าโรงกลั่น
 2. คมเรื่องภาษี
 3. คมราคาขายปลีก เพื่อจะยึตราคาขายปลีก
- ดร. จักรกฤษณ์ :** เพื่อจะยึตราคาขายปลีก จุดมุ่งหมายอันดับแรก คือ เพื่อยึตราคาขายปลีกให้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ที่ผมบอกสมัยคุณเกษม โอเปคประกาศขึ้นปีละ 4 ครั้ง ถ้า 4 ครั้ง ก็จะขึ้นทุกๆ ไตรมาส เราก็บอกว่าไม่ไหวเพราะทุกครึ่งต้องเข้าคณะรัฐมนตรี ก็เลยบอกเข้าไปขอคณะรัฐมนตรีเลยว่าขึ้นทีเดียวไปเลย สมมติว่าขึ้นเท่านี้คือ เป็นกระโถน 4 ชั้น ขึ้นให้ประชาชนเท่านี้เลย อย่างน้อยคงได้ถึงสิ้นปี เราก็อันตั้งแต่ต้นปียาวตลอดทั้งปลายปี สมมติถ้าราคาคำนวณแล้วจะเป็นเท่านี้ ถ้าขึ้นโรงกลั่นจ่ายนิดเดียว ไตรมาสที่ 1 ที่ 2 จ่ายน้อยกว่าไตรมาสที่ 3 ที่ 4 คิดว่าจะทำอย่างไรก็เลยให้มีกองทุนรักษาระดับราคาน้ำมันเกิดขึ้น
- อ. เทียนไชย :** กองทุนก็เลยเกิดขึ้นในตอนนั้นเพราะรัฐบาลพยายามจะหาค่าเฉลี่ยของทั้งปี
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ต้นปีเก็บเงินเข้ากองทุนและปลายปีก็จ่ายเงินออกจากกองทุน
- อ. เทียนไชย :** กองทุนก็เลยเกิดขึ้นมาด้วยเหตุผลนั้นในยุคคุณเกษม อันนั้นก็ครั้งแรกที่รักษาระดับราคาจริงๆ

- ดร.** : เรียกว่าประกาศกองทุนรักษาระดับราคาน้ำมัน
- จักรกฤษณ์**
- อ. เทียนไชย** : ก็เพราะว่าโอเปคประกาศล่วงหน้าว่าจะขึ้นปีละ 4 ครั้ง
- ดร.จักรกฤษณ์** : ใช่ 4 ครั้งๆ ละเท่าไร
- อ. เทียนไชย** : มีกฎหมายอะไรไหม เป็นระเบียบอะไรที่จัดตั้งกองทุน
- ดร.** : ไม่มี จะเป็นประกาศเฉยๆ
- จักรกฤษณ์**
- อ. เทียนไชย** : แล้วก็เริ่มเก็บเงินเข้า เก็บเงินก่อนแล้วก็ไปชดเชยทีหลัง
- ดร.** : ก็เริ่มอันนั้นมา พอไตรมาสหลังๆ มันไม่เป็นไปตามประกาศ มันสูงขึ้น
- จักรกฤษณ์** : กองทุนถึงเริ่มติดลบ ตอนต้นกองทุนเป็นบวก พอปลายปีเราก็จะปล่อย นึกว่าจะเป็นศูนย์ พอไปถึงปลายปีก็ติดลบ พอครบสิ้นปีค่อยขึ้นราคาให้มากขึ้นอีกหน่อยเพื่อจะเก็บเงินไว้เข้ากองทุน
- อ. เทียนไชย** : แล้วได้ผลไหมตอนนั้น
- ดร.** : ก็ได้ผล ก็เลยเป็นกองทุนรักษาระดับราคาน้ำมันตลอดเลย จนกระทั่งตอน
- จักรกฤษณ์** : หลังเราปล่อยราคาขายปลีก ราคาโรงกลั่นจะขึ้นลงตาม FOB CIF สิงคโปร์ แต่ราคาที่เราออก จากโรงกลั่นเรายังคุมเอาไว้ คือเราไม่ได้เก็บตอนปลาย เราไม่ได้เก็บส่วนค่าการตลาด แต่เราเก็บส่วนที่ออกจากโรงกลั่น คือเราจะประกาศราคาโรงกลั่น สมัยนั้นเกือบๆ ทุกอาทิตย์หรือทุกเดือนว่า โรงกลั่นเท่านี้ เราเก็บเท่านี้ คือเก็บเงินเข้ากองทุนหรือจ่าย จากกองทุน คือกองทุนจะเป็นตัวบริหารจัดการราคาโรงกลั่น โดยฝ่ายที่ซื้อจากโรงกลั่นจะได้ราคาหนึ่งไป ซึ่งจะเป็นราคา x แต่บวก-ลบ ระหว่าง x มาจากกองทุน ก็เริ่มจากอันนั้น พอเริ่มมีกองทุนแล้วไม่ได้ถึง กองทุนก็ทำมาตลอดจนกระทั่งมาถึงสมัยตั้ง สพช. ตอนนั้นผมเป็นคนคำนวณน้ำมันมาตั้งแต่ต้นตลอด คุณปิยสวัสดิ์เข้ามาใหม่ๆ งานก็ยังอยู่ในกระทรวงอุตสาหกรรม
- อ. เทียนไชย** : เพราะกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้ดูแลมาโดยตลอด
- ดร.** : แต่ที่ยังไม่ได้จัดตั้งคือมันเป็น ad hoc committee ใช้รูปกรรมการ ใครจะ
- จักรกฤษณ์** : เอาเลขาฯ มา ก็ขึ้นอยู่กับรัฐมนตรี บางทีให้รัฐมนตรีอุตสาหกรรมเป็นประธาน อนุกรรมการ บางทีก็ให้รัฐมนตรีพาณิชย์เป็นประธานอนุกรรมการ บางทีก็รัฐมนตรีคลัง มาสมัยหลัง รัฐมนตรีคลังเป็นประธาน ก็เอาคุณปิยสวัสดิ์จากสภาพัฒน์มาทำ ตอนต้นรัฐมนตรีคลังเอาสำนักงานพลังงานแห่งชาติมาทำ แต่พวกพลังงานแห่งชาติเขามุ่งงานมาก เขาก็ ไม่ได้มาสนใจงานนโยบายมากนัก รัฐมนตรีก็เลยไปเอาพวกสภาพัฒน์มา
- อ. เทียนไชย** : ขอความเห็นเกี่ยวกับการออกนโยบายที่ว่าคุม เข้มเรื่องราคาขายปลีก ตั้งแต่ยุคโน้นมาจนถึงก่อนลอยตัว ในความเห็นคิดว่านโยบายอย่างนี้จะมีผลกระทบอย่างไรทั้งต่อผู้ค้าคือ โรงกลั่นกลุ่มหนึ่ง ผู้บริโภคกลุ่มหนึ่ง และรายได้ของรัฐ
- ดร.** : ที่จริงเราก็ให้ราคาที่ยุติธรรมตลอด คือถ้าเราคุมเข้มไม่ยอมให้เขาขึ้นราคา
- จักรกฤษณ์** : และไม่ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของ ธุรกิจ ผมถือว่าไม่ดี คือมีบางครั้ง บางสมัยที่ไม่ให้ขึ้นราคา
- อ. เทียนไชย** : มันมีผลกระทบทางลบหรือไม่ที่ทำให้ธุรกิจน้ำมันบ้านเรามีอุปสรรค หรือไม่เจริญเติบโต หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- ดร.** : มันไม่ถึงขนาดนั้น เนื่องจากเราไม่ได้บังคับเขาจนเขาอยู่ไม่ได้ จริงอยู่
- จักรกฤษณ์** : ธุรกิจน้ำมันอาจจะไม่รุ่งโรจน์หรือไม่ได้กำไรเท่าที่ควร แต่เขามีกำไรจำนวนหนึ่ง

- อ. เทียนไชย :** พออยู่ได้ แต่ไม่ขยายกิจการ ไม่ลงทุนมากมาย
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ก็มีการขยาย ตอนหลังซั่มมัทก็ทิ้งไป ส่วนนี้เป็นสัญญาระหว่างซั่มมัทกับกลาโหม มันมีเหตุผลอื่นมาประกอบด้วย แต่ธุรกิจมันไม่รุ่งโรจน์เหมือนแต่ก่อน พอมันเริ่มฝืดเข้า ค่าการตลาดน้อยลงทุกที เราไปคุมค่าการตลาดของเขาน้อยลง
- อ. เทียนไชย :** เท่าที่เคยสัมภาษณ์ผู้ค้ายุคเดิมๆ เขาบอกว่าประเทศไทยค่าการตลาดเทียบกันแล้วค่อนข้างต่ำ คือค่าการตลาดน้ำมันเทียบกับหลายๆ ประเทศค่อนข้างต่ำมาก นอกจากต่ำแล้วยังไม่ได้ปรับตัว
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ก็เป็นเรื่องนโยบายสมัยหนึ่ง รวมทั้งพวกเราที่อยู่ในคณะกรรมการด้วย
- อ. เทียนไชย :** ตอนนั้นคิดถึงประเด็นพวกนี้ใหม่ว่ามีผลกระทบต่อธุรกิจอย่างไร
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ก็คิด ธุรกิจพวกนี้เข้าใจยากเพราะ volume สูง ถ้าไรต่อหน่วยน้อยก็จริง แต่ใครมี volume สูง ก็จะชอบ แต่ถ้าเราเอา volume ต่ำๆ ให้เขารวย พวก volume สูงๆ ก็ ยิ่งรวยใหญ่ ในการพิจารณาพวกเราสมันนั้นก็ต้องคิดในแง่นี้ แต่ผมเองก็ไม่อยากให้ธุรกิจมันล้มเพราะฉะนั้นพยายามที่ให้เราได้กำไรส่วน หนึ่ง
- อ. เทียนไชย :** แต่ได้ดูผลกำไรของบริษัทด้วยใช่ไหม
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ดูด้วย แต่เราจะไม่ดูทุกบริษัท ถ้าไรเราก็ดูไม่ได้ แต่เราก็ต้องตั้งมาตรฐานไว้ ถ้าขายน้ำมันเดือนหนึ่งก็ล้านลิตรต่อเดือน เขาจะพอใจอย่างไร เราก็มาคิดว่าผู้จัดการจะก็ พันบาท คือ เราจะคาดดูต้นทุนโดยที่เป็นสมมติฐานของเรา ส่วนเขาจะไปจ่ายมากหรือจ่ายน้อยก็ไม่เกี่ยว เราก็มีตัวเลขของเรา ส่วนใหญ่กระทรวงพาณิชย์จะบอกมาหรืออาจจะไปสอบถาม เรามีพาณิชย์จังหวัดอยู่ทั่วไป แต่ก็นานๆ จะมีการขยับให้เสียที จริงๆ สมัยนี้บริษัทน้ำมันพอใจมากกว่าเมื่อเทียบกันแล้ว
- อ. เทียนไชย :** จะพูดพาดพิงถึงนโยบายรัฐบาลปัจจุบันไปด้วย เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน หลังจากลอยตัวปี 2534 แล้วก็ใช้มาจนถึงปีปัจจุบัน ปี 2545-2546 รัฐบาลก็กลับมาคุมราคาในช่วงสั้นๆ เพราะมีวิกฤตน้ำมัน รัฐบาลก็มาประกาศคุม คิดว่านโยบายที่รัฐบาลทักษิณ ทำอยู่ทุกวันนี้จะเหมือนกับยุคเดิมไหม
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ที่จริงก็กลับไปคล้ายๆ กับยุคเดิม แต่ว่าตราบไคที่ราคาน้ำมันขึ้น-ลงมาก ก็คงต้องใช้นโยบายควบคุม อย่างรัฐบาลทักษิณทำเพื่อให้การค้าไม่หวือหวาเกินไปหรือเพื่อให้ราคาสินค้า ไม่ขึ้นมาก ขึ้นแล้วก็ไม่ลง ผมเห็นด้วยที่จะทำ แต่ที่ทำมาปี 2534 ผมก็ว่าดี แต่ตอนนั้นสถานการณ์ของโลกมันอยู่ในสภาวะปกติ แต่ถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ น้ำมันเป็นสินค้าที่สำคัญอันหนึ่งของประเทศ ก็ต้องหันมาคุมราคา มีการควบคุมจากรัฐบ้าง มิฉะนั้นจะออกไปนอกระบบมากเกินไปเวลาขาดแคลน ถ้าไม่ขาดแคลนก็ไม่เป็นไร
- อ. เทียนไชย :** เห็นด้วยไหม ระยะหนึ่งหลังจากเหตุการณ์วิกฤตผ่านไปแล้วก็ควรจะกลับไปลอยตัว สมมติว่ายังคุมอย่างนี้ต่อไปจะเหมาะสมกับประเทศไทยไหม
- ดร.จักรกฤษณ์ :** ก็ควรจะเป็นอย่างนั้น ที่จริงก็แล้วแต่นโยบายรัฐบาลซึ่งก็ใช้ได้ทั้ง 2 วิธี วิธีที่พวกเรา ก็ไม่ได้คุมจนบริษัทน้ำมันอยู่ไม่ได้ สมมติเขาถามว่าตอนนี้คุมอะไร คุมเพื่อให้ค่าใช้จ่ายของประชาชนไม่เพิ่มขึ้นไปทันที่ยามีวิกฤตการณ์
- อ. เทียนไชย :** คือ ถ้ามองในแง่ประชาชนคุณจะดีกว่า

- ดร. จักรกฤษณ์ :** ถ้าเราปล่อยให้ขึ้นวูบวาบไป น้ำมันอาจขึ้นไปถึง 40 ดอลลาร์
- อ. เทียนไชย :** อาจจะทำให้ค่าครองชีพประชาชนสูง เพราะสินค้าขึ้นราคา
- ดร. จักรกฤษณ์ :** อันนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องมาดูว่าจะมีผลกระทบกับประชาชน
- อ. เทียนไชย :** ห้างร้านมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งการส่งออก
- ดร. จักรกฤษณ์ :** หลังจากนั้นไปแล้วน่าจะกลับมาลอยตัว
- อ. เทียนไชย :** ใช่ ถ้าไม่ขึ้น ตอนนั้นจะบอกว่าไม่เกิน 17 บาท คนก็รู้สึกว่ารับได้ ก็อยู่อย่างนั้น คือ ค่าครองชีพหนึ่ง
- ดร. จักรกฤษณ์ :** นี่คือเหตุผลที่รัฐบาลใช้เพื่อให้ค่าครองชีพไม่ขึ้น
- อ. เทียนไชย :** ใช่ ไม่อย่างนั้นอาจจะถึง 18-19 บาท
- ดร. จักรกฤษณ์ :** นักวิชาการออกมาคัดค้านกันมากพอสมควรในเรื่องการคุมราคา อยากทราบความคิดเห็นเพราะ ดร. จักรกฤษณ์ คุมราคาเรื่องนี้มาตลอดเห็นอย่างไร
- อ. เทียนไชย :** ที่คุมราคาเพื่อให้สินค้าที่จำเป็นภายใน ประเทศอย่างอื่นคงที่ไปด้วย คือ ถ้ามันขึ้นนิดหน่อยรัฐบาลจัดการได้ก็ไม่มีปัญหา ถ้าไม่ได้รัฐบาลก็ขึ้นราคา อยู่ดี สมมติกองทุนติดลบมาก มันก็ต้องขึ้นราคาไม่ใช่จะคุมจนกระทั่งอุตสาหกรรมอยู่ไม่ได้
- ดร. จักรกฤษณ์ :** คิดว่าไม่มีผลลบต่ออุตสาหกรรม ในการใช้นโยบายคุมราคา
- อ. เทียนไชย :** ผลลบโดยตรงคงไม่มี คุมแบบประเทศไทยคุมมา ถ้าคุมแล้วไม่พิจารณาต้นทุนเลย ใครเขาจะอยู่ได้
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ขอทราบแนวความคิดนโยบายการอนุญาตให้มีการจัด ตั้งโรงกลั่นของประเทศไทย ตั้งแต่ยุคต้นว่าตอนนั้นแนวความคิดเป็นอย่างไร เพราะรัฐบาลบอกว่าธุรกิจโรงกลั่นเป็นธุรกิจหลักที่สำคัญต่อความมั่นคงของประเทศถึงเข้ามาควบคุมการจัดตั้งและการขยายกำลังการกลั่นมาโดยตลอด ถือว่าเป็นธุรกิจที่ต้องมีการขออนุญาตจากรัฐบาลอย่าง เข้มงวด และจะต้องพิจารณาให้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับรัฐบาล และมีการโอนทรัพย์สินเป็นสมบัติกับรัฐบาลด้วย
- อ. เทียนไชย :** ตอนต้นก่อนที่ผมเข้ามาในวงราชการ ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การใช้น้ำมันเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยเองก็เห็นความสำคัญของน้ำมันตอนที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่ามีการขาดแคลนน้ำมัน นี่เป็นความเห็นส่วนตัวถึงตั้งองค์การเชื้อเพลิงขึ้นมาเพื่อจะ กำกับดูแลการใช้น้ำมันเพื่ออย่างน้อยเป็นสำรองเอาไว้สำหรับทหาร สมัยก่อนน้ำมันเป็นของบริษัทยักษ์ต่างชาติทั้งนั้น ถึงมีองค์การเชื้อเพลิงเข้ามาก็ยังใช้อยู่อย่างนั้น องค์การเชื้อเพลิงนำเข้ามา แต่เป็นตัวที่รักษาสมดุลราคาขายในประเทศ โดยเฉพาะลูกค้ารายใหญ่ของประเทศ ในสมัยนั้นก็คือราชการ องค์การเชื้อเพลิงก็ผูกขาดในการขายราชการ และสำรองสำหรับราชการทหารจริงๆ แล้วทั้งรายรับ-รายจ่ายต่างๆ ที่ได้มา ก็ได้จากองค์การเชื้อเพลิงนั่นเอง ก็ไม่ถึงกับผูกขาดก็มีคนอื่นด้วย แต่การที่จะมาขายน้ำมัน รายได้ดีมากน้อยแค่ไหน ผมคิดว่ารัฐบาลสมัยนั้นโดยเฉพาะรัฐบาลทหารก็ยิ่งมองเห็นรายได้จากการค้าน้ำมันว่าควรจะเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ
- ดร. จักรกฤษณ์ :** แต่แนวนโยบายจะเป็นการคุมโรงกลั่นไม่ให้ขยายตัว
- อ. เทียนไชย :** ตอนแรกยังไม่มีโรงกลั่น ก็มีโรงกลั่นเล็กๆ คือโรงกลั่นทหารที่ฝาง แล้วมาสร้างที่ บางจาก ซึ่งเป็นเรื่องทางฝ่ายทหารที่เขาทำกัน ตอนนั้นระเบียบ

ราชการต่างๆ ไม่ คล่องตัวก็เป็นเรื่องของทหารเข้าไป พอเริ่มปี 2503 ตอนนั้นผมยังไม่ได้เข้ามาใน ราชการ ผมยังอยู่ข้างนอกช่วงนั้น แต่รู้สึกว่าจะจอมพลสฤษดิ์ประกาศเรื่องนี้ขึ้นมา อาจจะเพราะนายเขาวัวเองด้วยก็ได้ ผมเดาเองนะ นายเขาวัวเป็นต้นความคิด ที่เขาบอกว่ารัฐบาลควรจะต้องตั้งโรงกลั่น โดยเชลล์ถือหางอยู่ว่าประเทศไทยควรมีโรงกลั่น แล้ว จะทำอย่างไรที่จะให้ได้ข้อเสนอที่ดี เขามายึดหัวหาดในการตั้งโรงกลั่นในประเทศไทย คล้ายว่าปริมาณคงจะสูงขึ้นแล้ว เชลล์ก็มาที่สิงคโปร์ แล้วก็เป็นผู้จัดหา น้ำมันรายใหญ่ เพราะฉะนั้นเชลล์ก็ต้องการมายึดหัวหาดในประเทศไทย อย่างโรงกลั่นไทยออยล์ ตั้งด้วยทุน 10 ล้านบาทเท่านั้น ส่วนอื่นก็เป็น เงินกู้ที่เชลล์ให้มา คล้ายว่าค่าประกัน เงินกู้โดยเชลล์นั้นเป็นเรื่องของไทย ออยล์ แต่ว่าช่วงนั้นทำโดยไม่ได้ใช้เงินมาก นั้นเป็นความคิดตอนแรก ความคิดแบบนี้เขาคงคิดว่าทำอย่างไรจะมาอยู่เยื้องกับรัฐบาลที่จะยอม อนุญาต ให้ตั้ง

อ. เทียนไชย : คือเขามาเสนอผลประโยชน์ อันนี้ไม่ใช่รัฐบาลไปเรียกเก็บเขา
ดร. จักรกฤษณ์ : ผมว่าไม่ใช่ ตอนนั้นผมไม่รู้ ตอนต้นก็คือ เขาเสนอผลประโยชน์ รวมทั้งจะ โอนให้ รัฐบาลหลังก็ปี ก็คือทำให้เขาสร้างโรงกลั่นถูกด้วย เรื่องโอนเป็น ของรัฐบาลก็ขอยกเว้นภาษีได้ด้วย

อ. เทียนไชย : เป็นเรื่องเอกชนเสนอให้
ดร. จักรกฤษณ์ : อันนี้ผมไม่รู้ คือมาจากข้อวิเคราะห์ของผม คือมีการเจรจา แต่เขาไม่ได้ทำ คนเดียวอาจจะประกาศทั่วไปให้เสนอตั้งโรงกลั่น แต่ว่าทางไทยออยล์เข้ามา ทางรัฐบาลก็คงไม่รู้ว่าเอาผลประโยชน์อะไรดี ใครจะให้ผลประโยชน์ รัฐบาลดีที่สุด คือไปเสนอให้จะได้ชนะการประมูล หรือการเสนอการตั้งโรง กลั่นให้รัฐบาลอนุญาตให้ก็เป็นจุดเริ่ม พอเสร็จก็มาถึงขั้วมัทก็เข้ามาเห็น โรงกลั่นทหารอยู่ก็มาขอเข้าโรงกลั่น แต่เขาก็มาสร้างโรงกลั่น ขยายโรง กลั่นด้วย เขารวมหมดมีการให้ผลประโยชน์กับกลาโหม อย่างขั้วมัทเขาก็ ยกเว้นเป็นยุทธปัจจัย เพราะเป็นของกลาโหม เพราะฉะนั้นผลประโยชน์ที่ เขาเอา เขามาทั้งหมดก็ไม่เสียภาษี ส่วนไทยออยล์ก็มาไม่ต้องเสียภาษี เพื่อจะยกให้กระทรวง อุตสาหกรรม แต่พอดีกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ออกมาเขาก็ถึงมอบไทยออยล์ให้กระทรวง อุตสาหกรรมควบคุม แต่อยู่ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน

อ. เทียนไชย : เพราะฉะนั้น จริงๆ รัฐบาลไม่มีนโยบายกีดกันการตั้งหรือขยายโรงกลั่น
ดร. จักรกฤษณ์ : คือไม่มีอะไรโดยตรง เป็นแต่เพียงว่าตอนนั้นเข้ามาก็มองว่าหลายๆ รายนี้ เข้ามาผูกขาดในประเทศไทยอยู่ 2 ราย ผูกขาดในการผลิต อีกเรื่องหนึ่ง คือการเสนอราคาก็มีการ พุดกันในคณะอนุกรรมการเอง คือกฎหมายของ เราจะมีภาษีอยู่ 30-35% จากผลกำไร ในที่ประชุมก็มีการพุดกันว่าค่า ที่มิภาษีหลายระดับ และก็มองว่าภาษีอย่างโรงกลั่นไม่ใช่ 30% ควรเป็น 60% มันเป็นสินค้าผูกขาด เขามายึดหัวหาดอยู่ในประเทศ ตลาดมัน แน่นจนแทบไม่ต้องส่งออกไหน นอกจากเหลือใช้นิดหน่อย เราคิดว่า น่าจะเก็บภาษีมากกว่า 30% จากผลกำไร และสืบเนื่องจากเดิมที่เป็น ข้อเสนออยู่เดิม ถ้าไปดูสัญญาขยายโรงกลั่นตอนแรกโรงกลั่นต้องจ่าย ภาษี 60% สมมติกรมสรรพากรเก็บ 30% เขาก็ต้องจ่ายให้เรา 30% เข้า กระทรวงอุตสาหกรรม คือเรากำหนดไว้ที่ 60% ที่แรกจะเก็บเขา 30% เดี่ยวกรมสรรพากรประกาศ 40% เขาก็ต้องโดนเป็น 70% ส่งมาให้ กระทรวง 60% ลบด้วยภาษีกรมสรรพากร ถ้าภาษีกรมสรรพากรประกาศ มา 35% คุณก็จ่าย 25% คือไม่เกิน 60% ถ้าเรามองแล้วเป็นภาษีที่

เหมาะสม แล้วที่โรงกลั่น จะขายให้รัฐบาลเพื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย อันนี้ก็เป็นการดึงโรงกลั่นเอสโซ่ด้วย เอสโซ่สมัยจอมพลถนอมเป็น โรงงานผลิตยางมะตอยแต่ยางมะตอยขายชนิดเดียว น้ำมันขายมากกว่า ที่จริงเบนซินก็ออกมาแต่ขายไม่ได้ กลั่นไม่ได้ เขาก็ส่งไปกลั่นที่ซัมมิทที่ บางจาก เป็นการเลี้ยงให้คุณผลิต เบนซินก็กลายเป็น by product ขาย โดยตรงไม่ได้ คือทำให้มันยุ่งยากขึ้นไปอีกนิด คือ สมัยนั้นแต่ละคน ต้องการผูกขาด สมมติไทยออยล์เข้ามาบอกว่าจะให้คนอื่นเข้ามาตั้งโรง กลั่นไม่ได้ภายในระยะ 10 ปี การผูกขาดก็ต้องมีการดิ้นรนที่จะเพิ่มกำลัง ต่างๆ เข้ามาในประเทศ เพราะรู้ว่ากำลังการผลิตสูงขึ้น ซึ่ง ราชการรู้ดีแต่ ว่านโยบายกำหนดให้เราไม่สามารถทำอะไรได้ เราก็พยายามวางกฎหมาย ที่ไม่ให้มันเหลื่อมล้ำกันมาก ถึงเอสโซ่เสนอเข้ามาเป็นโรงกลั่นต้องมา จ่ายเงินให้กระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อจะ ไปเป็นผู้ประกอบการเต็มตัว เพราะเราจะได้อำนาจเงินตัวนี้ไปสร้างโนนสร้างนี้ที่ได้จากเอสโซ่ หรือส่งคน ไปเรียนเมืองนอก คือเราไม่ได้เอาเงินเข้ากระเป๋าเรา

อ. เทียนไชย : ตอนนั้นนโยบายของรัฐบาลได้คำนึงถึงความสมดุล ปริมาณการกลั่น การใช้ภายในประเทศ และการนำเข้า นโยบายเป็นอย่างไร

ดร. จักรกฤษณ์ : สมัยหนึ่งที่ BOI คำนวณจำนวน demand/supply ถ้ามันวิกฤตมาก เราไป คำนวณมันจะยิ่งยุ่งยาก ถ้าเราไปคำนวณ พวกที่อยู่ก็สบาย เพราะว่าจะไม่มีคู่แข่งเข้ามา ถ้าเราปล่อยฟรีมันก็จะเข้ามามาก มันก็ขึ้นอยู่กับ อุตสาหกรรม สมัยหนึ่งนมข้นหวานมีตั้งมากมาย เพราะมันมีมาโรง 2 โรง แล้วมาเย็น 5 โรง 6 โรง แล้วก็ไปเป็น 10 โรง แต่ละโรงก็วิ่งเข้ากรรมการ BOI ที่จะอนุมัติ ถ้าไม่อนุมัติรายนี้ก็ไปกลัวรายโน้น พูดถึงกรรมการ เจ้าหน้าที่คิดว่าควรจะเพิ่มอีก 3 โรง ในขณะนั้นถ้าคิด demand/supply ของประเทศ แต่เข้ากรรมการพิจารณาไม่หมด ปรากฏว่าอนุมัติหมดเลย 5 โรง แต่ตอนหลังก็เจ๊ง

อ. เทียนไชย : แต่เคยพิจารณาถ้ามีกำลังกลั่นภายในประเทศ มันจะมีความมั่นคงต่อ ประเทศมากกว่าที่เรานำเข้าน้ำมันสำเร็จรูป

ดร. จักรกฤษณ์ : ถ้าเขามีเงินมาลงทุนก็ปล่อยเขามาลงทุนเถอะ เวลาเจ๊งก็เงินของเขา แต่ ประเทศเสียหายบ้างนิดหน่อย แต่ถ้าเรามองความต้องการเพิ่มขึ้นทุกปี ถ้า เขาทำการผลิตเกินก็เรื่องของเขา

อ. เทียนไชย : เหมือนอย่างโรงปูน เขาจะสร้างเท่าไรก็ได้

ดร. จักรกฤษณ์ : สมัยหนึ่งโรงปูนซีเมนต์ของไทยก็ไม่ยอมให้ใคร เข้า กว่าปูนซีเมนต์ ขลประทานจะผลักดันเข้ามาก่อนพระราชบัญญัติ กับหม่อมหลวงชูชาติ ตอนนั้นเป็นอธิบดีกรมชลประทานถึงมีปูนซีเมนต์ขลประทาน เกิดขึ้น ตอน หลังสมัยพวกคุณประกาศก็เอานครหลวงขึ้นมา ที่จริงแล้วก็เป็นตลาดเสรี มันก็ดีกว่าที่จะไปควบคุมเขา

อ. เทียนไชย : ในแง่ของกระทรวงอุตสาหกรรมไม่เคยกีดกีดใครเลย คิดว่าอยากให้เปิด เสรีอยู่แล้ว

ดร. จักรกฤษณ์ : ใช่ ส่วนใหญ่แต่ละยุคก็แล้วแต่ละคนทั้งหมด อยู่ที่คน บางคนบอกว่าถ้าฉัน เป็นผู้อนุญาตมันเป็นผู้มีอำนาจ ฉันอาจจะใช้อำนาจในทางไหนก็แล้วแต่ แต่สมัยหนึ่งสมมติกองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมจะคุมโรงน้ำแข็ง ไม่ใช่เราอย่างเดียวก็มหาไถไทยด้วย จะเป็น การเอาระบบเศรษฐศาสตร์เข้ามาแล้วมาคุม แม้แต่รถยนต์จำกัดเท่านั้น แบบเท่านั้นแบบ อันนี้มองได้ทั้ง 2 อย่าง คือ พอด้านหนึ่งมากมัน

ก็เฟื่อง ควรจะคุม แต่อีกด้านหนึ่งถ้าคุมจะขออนุญาตที่ต้องมาหาฉัน โดยที่อาจจะมิขอแลกเปลี่ยนทางการเมืองก็แล้วแต่ ตอนนั้นผมเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สมัยคุณสีปนนท์เป็นรัฐมนตรี ผมเสนอยกเลิกควบคุมเกือบทั้งหมด

อ. เทียนไชย : เพราะฉะนั้นก็อย่างนี้มาตลอด
ดร. : โรงกลั่นเป็นอีกอันหนึ่งเพราะมีกองอีกกองหนึ่ง

จักรกฤษณ์

อ. เทียนไชย : การต่อสัญญาโรงกลั่นไทยออยล์มีปัญหาอะไรไหม
ดร. : เดิมเซ็นสัญญาเอาไว้ 10 ปี ตอนที่เขาผลิตมาได้ 3 ปีไปแล้วขอขยาย

จักรกฤษณ์

อ. เทียนไชย : การต่อรองเป็นอย่างไร
ดร. : การต่อรองไม่มีอะไรมาก เมื่อเขาขยายก็ยังให้กระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ เขาก็ต้องขยายเวลาการทำงานของเขา สมมติตั้งโรงกลั่นมา 10 ปี โรงกลั่นเวลาขยายแล้วไม่รู้ว่ามีโรงไหนโรงแรก โรงที่สอง เพราะไม่ได้ไปสร้างใหม่ มันก็ไป merge กันในโรงนั้น เขาก็ขอเป็น 17 ปี สมมติเดิมเขาสร้างเสร็จยังมีเวลาอีก 3 ปี สัญญาจะหมดเขาก็เพิ่มอีก 7 ปี เพราะว่าโรงกลั่นผลิตตรงนี้ได้ เพราะฉะนั้นโรงกลั่นที่ 2 รวมกับโรงกลั่นที่ 1 ผลิตได้อีก 10 ปี เขายืดออกเป็น 17 ปี ตอนนั้นขยายครั้งแรกยังไม่หมด เขาก็มาขยายครั้งที่ 2 เราถึงมาพิจารณาว่าต้องการให้บริษัท ปตท. เป็นบริษัทน้ำมันแห่งชาติ เมื่อมีการตั้ง ปตท. มาแล้วก็รวมองค์การเชื้อเพลิงเข้าไปรวมองค์การก๊าซธรรมชาติเข้าไปอยู่ ปตท. เขาถึงพยายามให้โรงกลั่นไทยออยล์เป็นส่วนหนึ่งของรัฐด้วย คือ ให้รัฐมาร่วมการผลิตด้วย ทางด้านซัพพลายเราไม่สามารถที่จะไปยุ่งได้เพราะเป็นเรื่องของทหาร แต่ไทยออยล์อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงอุตสาหกรรม ก็พยายามเจรจาว่าขอร่วมทุน คุณจะขยายก็ขยายในการร่วมทุน ไทยออยล์สมัยนั้นรัฐบาลไม่ได้ออกสตางค์เลย เราเอาเงินที่จะได้ปีละเท่าไรๆ มาจ่ายชดเชย ที่จริงจะต้องเป็นกระทรวงอุตสาหกรรม แต่กระทรวงอุตสาหกรรมไม่สามารถจะถือหุ้นบริษัทห้างร้านได้ เพราะตามกฎหมายไทยให้กระทรวงไปทำการได้ต้องให้กระทรวงการคลัง แต่เนื่องจากตั้ง ปตท. ใหม่ๆ เราก็มองว่าเอา ปตท. ดีกว่า เพราะถ้าให้กระทรวงการคลัง เราขาดการควบคุม หมายความว่ากระทรวงอุตสาหกรรมไม่ยุ่ง และเราก็วางเกณฑ์ไม่ได้ ก็เลยให้ ปตท. มาถือหุ้น โดยที่ฝ่ายโรงกลั่นต้องกู้เงินมาก่อน โดยที่ให้ ปตท. ถือหุ้น 49% เป็นความคิดที่ผมช่วยคิดด้วย เพื่อไม่ให้ป็นรัฐวิสาหกิจให้สำนักงานทรัพย์สินฯ ถืออีก 2 % ถึงได้เกิดอันนี้ขึ้น

อ. เทียนไชย : ทำไมเอา ปตท. ไปถือหุ้นกับเชลล์ และคาลเท็กซ์
ดร. : นั่นเป็นเรื่องภายหลังผมไม่เกี่ยว

จักรกฤษณ์

อ. เทียนไชย : คือรัฐอยากจะมีการควบคุมในธุรกิจ ดูแล้วเหมือนว่ารัฐอยากจะมีส่วนร่วม
ดร. : เดิมเอสโซ่มาก่อนคาลเท็กซ์ เอสโซ่ผลิตยางมะตอยและต่อมาเขาก็ขอขยาย เราก็ขอเข้าไปร่วมหุ้นด้วย รู้สึกเขาไม่ยอม เขาให้เป็นกรรมการก็เจรจาอยู่นานกว่าเอสโซ่จะยอม คือ ต้องมีฝ่ายเรารับรู้การทำงานของเขา การทำโรงกลั่นจะได้รู้ว่ามียาได้มากน้อย แค่นั้น เครื่องมือก็มี ปตท. เป็นรายใหญ่ที่จะทำ ปตท. ได้เปรียบตรงนี้ จากการ ถือหุ้นไทยออยล์ ปตท. ไม่ได้จ่ายเงินเลย กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นคนจ่าย เอาเงินที่ไทย

ออยล์ส่งมาให้เรา เราส่งคืนให้กับผู้ถือหุ้นของไทยออยล์ ส่วนที่เป็น
เอกชนใช้ เจ้าหนี้เขาและหุ้นนั้นก็ เป็นของ ปตท.

อ. เทียนไชย : เป็นคำถามสุดท้าย สถาบันที่ดร.จักรกฤษณ์ ทำอยู่เป็นเรื่องของการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการอนุรักษ์พลังงาน ขอเรียนถามถึง
ความเห็นต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการ
อนุรักษ์พลังงานของประเทศไทยเท่าที่รัฐบาลทำมา และนโยบายเหล่านี้
เป็นอย่างไร

ดร. จักรกฤษณ์ : เรื่องนี้ผมพูดได้ยาก เท่าที่ผมได้เล่ามาเพราะตัวผมอยู่ในเหตุการณ์ตลอด
แต่อย่างนี้จะไปให้ความเห็นอะไรไม่ได้มาก

อ. เทียนไชย : สถาบันทำเรื่องประสิทธิภาพพลังงานอย่างเดียวเลยหรือเปล่า สถาบันเป็น
ส่วนหนึ่งของใคร

ดร.จักรกฤษณ์ : ที่จริงผมตั้งขึ้นมาเอง คือ ผมมาเป็นกรรมการของศูนย์อนุรักษ์พลังงาน ซึ่ง
กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานก่อตั้งขึ้น โดยที่สภาอุตสาหกรรมขอนายก
ฯ เปรมที่จะเอาเงิน ส่วนหนึ่งมาทำ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการประหยัด
พลังงาน ถึงเกิดศูนย์อนุรักษ์พลังงานขึ้น เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วไม่เป็นนิติ
บุคคล โดยมติคณะรัฐมนตรีให้ตั้งศูนย์อนุรักษ์ฯ แต่บอกว่าไม่ต้องการให้
เป็นราชการก็ให้พยายามไปอิงบริษัทห้างร้าน เดิมอาจจะให้ความคิดเห็นว่าให้
อยู่ใต้สภาอุตสาหกรรม ซึ่งตอนนั้นยังเป็นสมาคมอุตสาหกรรมไทย ตอน
ยังไม่มีอะไรเท่าไร คือ ให้เราเอาศูนย์อนุรักษ์ฯ ไปอยู่กับสภา
อุตสาหกรรม สมัยนั้นไปตั้งแล้วก็ไปขอเงินได้มา 8 ล้าน 5 ปี ก็คือ 40
ล้าน เป็นเงินรัฐบาลให้กู เอามาใช้จ่ายในศูนย์อนุรักษ์ฯ และก็บอกว่าหลัง
จากนั้นก็ให้เลี้ยงตัวเอง แต่ว่าไม่เป็นนิติบุคคล ตอนไม่เป็นนิติบุคคล ถ้า
เราไปทำงานกับเอกชน พอมาเซ็นสัญญากับเราเขาก็ไม่ได้ดูว่าเราเป็นนิติ
บุคคลจริงหรือเปล่า จนกระทั่งบางอย่างศูนย์อนุรักษ์ฯ อยากไปรับงาน
ราชการ พอรับงานราชการ ฝ่ายที่เขาจ่ายเงินข้าราชการเขามีนักกฎหมาย
เขาก็บอกว่าไม่เป็นนิติบุคคล เขาจ้างไม่ได้ จึงไปใช้นิติบุคคลของ
กระทรวงอุตสาหกรรมคือบางเรื่องที่จะต้องไปทำก็ให้สภา อุตสาหกรรมไป
ยื่นในนามของสภาอุตสาหกรรม แล้วได้งานมา ศูนย์อนุรักษ์ฯ เป็นเอกเทศ
อันนี้เป็นความคิดที่ศูนย์อนุรักษ์ฯ ทำอยู่

ผมเริ่มเป็นผู้แทนส่วนราชการของศูนย์ อนุรักษ์ฯ มานานแล้ว จิตใจของ
คนทำงานตกต่ำว่าศูนย์ฯ จะอยู่หรือไม่อยู่ เราคิดว่าน่าจะมีนิติบุคคลอะไร
ไปรองรับสักอัน ก็มีผม คุณพิณิจ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ คนแรก และก็ ดร.
อิทธิ ไปหาเงินจากมูลนิธินายเขาว์ ตอนนั้นคุณโสภณ สุภาพงษ์ เขายังอยู่
บางจากไปขอเงินเขามาบ้าง เงินทองเราเองบ้าง ก็เลยตั้งมูลนิธิขึ้น ก็
เป็นมูลนิธิประสิทธิภาพพลังงาน คือคิดว่าถ้าศูนย์ฯ นี้ รัฐบาล ตัดหาง
ปล่อยวัดเราก็จะเอาคนของศูนย์มาอยู่ในมูลนิธินี้ได้ แล้วก็พยายามให้
ศูนย์ฯ เข้ามาอยู่ในมูลนิธิ เพราะว่าช่วงที่ตั้งสถาบันไทยเยอรมัน ตั้งสถาบัน
เพิ่มผลผลิต หรือสถาบันหลายๆ อย่างในกระทรวงอุตสาหกรรม เราก็เอา
มูลนิธิของกระทรวงฯ อันหนึ่งที่เป็นเงินขายสินค้าได้ล้านกว่าบาท แล้วก็
จดมูลนิธิไว้ แล้วก็ เป็นมูลนิธิตาย คือไม่ได้ทำอะไรเลย เก็บแต่ดอกเบี้ย
ตอนหลังไทย-เยอรมันเข้ามา โดยบอกว่าจะให้เครื่องจักร แล้วส่งคนเข้า
มาด้วย และไม่ต้องการให้คนอยู่ในราชการ เพราะอยู่ในราชการก็มีการtry
out ไปแล้ว จากที่โครงการเขาเลิกไปแล้วแบบเอกชน ทางกระทรวง
อุตสาหกรรม ก็มานั่งคิดดูว่าจะทำอย่างไร ก็ใช้มูลนิธิ กระทรวงฯ มีสถาบัน
ต่างๆ สถาบันยานยนต์ สถาบันอิเล็กทรอนิกส์ 8-9 สถาบัน อยู่ในมูลนิธิ แต่

ละสถาบันก็มีเงินต่างหากก็ไม่ เกียวข้อง เวลาใช้นิตินบุคคลก็ใช้ของมูลนิธิ
ปลายปีมีเงินกู้เข้าบัญชีทั้ง 9 สถาบันมา รวมกัน ก็ส่งให้ กทม. เท่านั้นเอง
เป็นสถาบันรวมซึ่งอันนี้เราก็มองอย่างนี้ ทางนี้เป็นฝ่ายของเรา ไม่อยู่ใต้
กระทรวงอุตสาหกรรม ไปอยู่ใต้กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ทางกรมฯ
อาจจะคิดคนละอย่าง คือมีหน่วยงานราชการอื่นๆ มาอยู่ในกรรมการศูนย์ฯ
มาก ก็ยังดั่งๆ กันอยู่ว่าศูนย์ฯ จะเป็นไปอย่างไร จะเข้ามูลนิธิก็ได้ ไม่ได้ จะมา
ตัวเอง จะมาเอาเงินรัฐบาลก็ได้ดังได้ คือ มีพวกกระทรวงการคลัง
กรมบัญชีกลางมาอยู่ เป็นกรรมการหลายๆ คน พวกนี้เขาจะมีระเบียบ
การเงิน เขาเข้มงวด ใหนๆ สำนักงาน ก็ตั้งมาแล้ว เราก็ดำเนินการไป
เรื่อยๆ โดยหางานจาก สพข. ที่เขามีสนับสนุนอะไรต่างๆ หางานมาทำ แต่
งานจุดใหญ่ทางนี้คือ ผมบอกว่าฝ่าย สพข. จะให้ทางด้าน นักวิชาการไป
ค้นคว้า ไปคิดอะไร แต่พวกนี้เข้ามาแล้วไปเก็บใส่ลิ้นชัก แต่ผมมักจะทำ
อะไรที่เป็นรูปธรรม อย่างเช่น มูลนิธิไปปรับปรุงเตาหรือไปขยายเตา
เขรมามีเป็น 1,000 เตา ซึ่งถ้าใช้ก๊าซฯ เปลืองมาก ทำอย่างไรที่จะได้
เตาเผาเขรมามีที่ใช้ก๊าซฯ น้อยลง ก็ได้แบบมาจากเยอรมันมาช่วย คือการ
ควบคุมก๊าซฯ ให้ดีขึ้น มันจะลดก๊าซฯ ในการเผาจาก 80% ลงไปเหลือ
50% โดยประมาณ เราก็ใช้วิธีไปขอทำโครงการกับ สพข. ให้ช่วยเหลือ
เตาประเภทนี้ มันจะแพงกว่าเตาประเภทเดิม ถ้าเผื่อ สพข. ให้เขา 40%
43% เหมือนกับการให้เปล่าในการสร้างเตาแล้วมูลนิธิก็เป็นผู้บริหาร
เราก็ได้มาเป็นโครงการใหญ่แบบนี้ ถ้า สพข. ไม่ให้เราก็คงติดเหมือนกัน
คือก็ปลดคนทำบัญชีอยู่คน 2 คน

คุณมรกต : อย่างนี้เท่ากับมูลนิธิดูแลส่วนอนุรักษ์อยู่ด้วย
ดร.จักรกฤษณ์ : ไม่ได้ดูแล แต่ตอนตั้งขึ้นมาใหม่ๆ ศูนย์อนุรักษ์ฯ มีงานของเขาอยู่ แต่เรา
เป็นหน่วยงานเล็กๆ ก็เอาคนของศูนย์ฯ มา ก็เหมือนกับเป็นคนของศูนย์ฯ
ด้วย มีผมเป็นคนดูแล สมัยนั้นผมก็เป็นกรรมการของศูนย์ฯ อยู่ ก็พอดีได้
งานจากเนปาล คือเนปาลจะขอ เงินกู้จาก World Bank ในการจัดตั้งศูนย์
อนุรักษ์ฯ เป็นการประหยัดพลังงานเหมือนของไทย World Bank ก็เสนอ
ว่ามาดูศูนย์ฯ เป็นตัวอย่างก็ได้คนของศูนย์ฯ มาเป็นที่ปรึกษาไปทำปี 2 ปี
เนปาลมาโดยการแนะนำของ World Bank ก็มาติดต่อคุณนิมิตเป็น
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ กรรมการของศูนย์ฯ เป็นข้าราชการอยู่ครึ่งหนึ่ง ศูนย์ฯ
ตั้ง โดยเงินของรัฐบาล และต้องไปทำงานนอกประเทศ หรือไปเซ็นสัญญา
ต้องไปขอคณะรัฐมนตรีเพื่อจะเซ็นสัญญา คือคนที่มีความชำนาญที่ของ
ศูนย์ฯ ที่จะไปเซ็นสัญญาได้ พอติมูลนิธิฟังตั้งคุณพินิจก็มากคุยกับผมว่าเอา
ใหม่ ก็เซ็นกันเลยแล้วก็ทำสัญญากับเนปาลด้วยความช่วยเหลือของ
World Bank แล้วก็เซ็นรับเป็นที่ปรึกษาให้เนปาล เพราะฉะนั้นมูลนิธิเป็น
เครื่องผ่านเท่านั้นเอง แล้วก็เอาคุณพินิจ หรือคุณธีรศักดิ์ รองผู้อำนวยการ
ศูนย์ฯ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ สลับกันไป 2-3 เดือน มูลนิธิก็จ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง
ที่พักให้เต็มที่ จ่ายเงินเดือน ช่วงเวลาเขาไปก็มีค่าตอบแทนให้กับศูนย์ฯ
น้อย เพราะฉะนั้นกำไรที่เหลือจากโครงการนี้ก็ไปเป็นของมูลนิธิ ตอน
หลังก็มีโครงการของลาวเหมือนกัน World Bank ก็เสนอมาเนื่องจากเรา
ทำเนปาลจบแล้ว ผมก็ไปหาบริษัทในเมืองไทยที่เก่งทางนี้ แล้วก็ถาม
ว่าต้นทุนเท่าไร คุณทำได้ไหม เราก็คำนวณไปตามสหประชาชาติแล้ว
เราก็ส่งคนไป ADB ร่วมกับคนมูลนิธิหรือคนของศูนย์ฯ เข้าไปศึกษา
power factor ของโรงผลิตไฟฟ้ารอบเวียงจันทน์ ทำการแก้ไข power
factor โดยการ substation เราไม่ได้ซื้อของ ADB เขาก็ชอบ อย่างน้อย

- เขาก็รู้ว่าเวียงจันทน์จะซื้อของของเขาหรือจะซื้อของคนอื่น อย่างน้อยเขารู้ข้อมูลก่อน เราก็คิดหาอะไรทำที่มันเป็นรูปธรรมอยู่ในขณะนี้
- อ. เทียนไชย :** เรื่องการอนุรักษ์คิดอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์ :** เรื่องการอนุรักษ์คิดว่าคงจะยาก คือ 1) เราเป็นเมืองร้อน 2) การขนส่งมวลชนยังไม่ค่อยดี มันยังไม่ค่อยสมบูรณ์ เราอาจจะสร้างจิตสำนึกได้ เช่น ควรจะเป็นเรื่องตลกเพื่อให้เด็กจำได้ อย่างเช่น ทางยุโรปเขาจะนำเสนอในเรื่องความปลอดภัย โดยเอาคนที่เป็นที่รู้จักมาแสดง
- อ. เทียนไชย :** ความคิดในเรื่องของเชื้อเพลิงของประเทศ เรื่อง ถ่านหิน ก๊าซฯ เป็นอย่างไร
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ตอนนี้ประชาชนต่อต้าน คือผมเคยเป็นกรรมการเอสโซ่ ผมคิดว่าก๊าซฯ เป็นพลังงาน ที่สะอาดแต่มันมีอยู่อีกไม่นานนัก แล้วเราก็มีพลังงานทดแทนอย่างอื่นออกมา มันก็ควรจะเริ่มทำถ่านหินเพราะถ่านหินมีอยู่มากในโลก ของสมัยนี้เราสามารถควบคุมได้ โรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นมาก็มีการปลูกต้นไม้ดูแลสิ่งแวดล้อมดีขึ้น อย่างโรงไฟฟ้าขอม เขาก็ไม่มีอะไรเสียหาย เนื่องจากนักวิชาการมีสองฝ่าย พวกที่จะให้ไปเป็นแบบเดิมคือไม่ต้องการมีมลพิษ ผมคิดว่าน่าจะเดินสายกลางที่จะมาทำตรงนี้ ทุกอย่างมีทั้ง Pros และ Cons ส่วนใหญ่คิดกันว่าสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหรือสร้างโรงไฟฟ้าเหมือนสร้างร้าน ก๋วยเตี๋ยว คือเลือดไม่เข้าตาไม่ใหสร้าง แต่ที่จริงโรงหนึ่งกว่าจะ สร้างเสร็จ 5 ปี 7 ปี ก็มี ข้อเสียของเมืองไทยคือเราไม่ต้องวางแผนตัวเองมากนัก เนื่องจากเราไม่มีฤดูหนาว เราอยู่ด้วยผ้าขาวม้าผืนเดียวก็ได้ ไม่เหมือนคนในยุโรป หรือคนเมืองหนาวทั้งหลาย เขาต้องวางแผนว่าฤดูหนาวนี้เขาจะอบอุ่นบ้านเขาอย่างไร จะทำความร้อนให้บ้านเขาอย่างไร คือของเราไม่มีการวางแผนล่วงหน้า คนก็เลยไม่มีความรู้สึกที่จะต้องวางแผน ก็ขึ้นอยู่กับรัฐบาลที่จะมีการตัดสินใจเด็ดขาดกว่านี้ อย่างเช่น ท่อก๊าซฯ ที่วางไว้ที่กาญจนบุรีท่อแรกก็โชติช่วงชัชวาลไม่มีใครต่อต้าน แต่ตอนที่เอาก๊าซฯ จากพม่าโวยวายกัน เดียวนี้มีใครถามบ้างว่าท่อก๊าซฯ อยู่ตรงไหน คนที่ไปสังขละบุรีไม่รู้วาท่อก๊าซฯ อยู่ข้างถนน อย่างถึงที่ระเบิดก็เป็นเรื่องของความเลินเล่อของกิจการเล็กๆ น้อยๆ ไม่ใช่กิจการใหญ่โต ความปลอดภัยจะต้องเข้มงวด ให้มากก็ไม่มีอะไร
- อ. เทียนไชย :** สนับสนุนเรื่องการกระจายชนิดพลังงานให้มากขึ้น
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ใช่ คือโครงการของไทยมีข้อเสียอย่าง จังจกหักสั๊กตัวก็ทำไม่ได้แล้ว โครงการให้ใหญ่แสนใหญ่ ผมเคยเสนอโครงการเข้าไปคณะรัฐมนตรี คนไหนโผล่มาสักคนก็จบ ต้องกลับไปดู 5-6 เดือน ค่าเสียโอกาสที่เราเสียไปสูง อย่างโรงกลั่นเชลล์กับโรงกลั่น ไทยออยล์รู้สึกตั้งขึ้นมาพร้อมๆ กันแล้วพอตอนหลังเขาขยาย ของเราไม่ได้ขยาย ผลสุดท้ายของเขาเป็นอะไร มันต้องมีนโยบายต่างๆ ที่ค่อนข้างแน่นอน
- อ. เทียนไชย :** พอตั้งเป็นกระทรวงพลังงานแล้วเห็นด้วยไหม คิดว่าอะไรๆ จะดีขึ้น ไฟฟ้าออกจากมหาไถยมาอยู่กระทรวงพลังงาน
- ดร. จักรกฤษณ์ :** ผมว่ามันอยู่ที่คน วิธีคิดอะไรก็คล้ายๆ กัน มันมีทั้งดี และเสีย เพราะเราไปรวมอำนาจ ถ้าเกิดกระทรวงไหนมีอำนาจตรงนี้แล้วไม่ทำอะไร จดนั้นก็เสียเลย แต่ถ้าให้มีการกระจายก็ทำให้มีการแข่งขันเหมือนกิจการค้าจะดีกว่า การทำงานของกระทรวงถ้ามีการแยกกันบ้าง มันจะมีซ้ำซ้อนกันบ้างนิดหน่อยในการทำงาน แต่ก็มีการแข่งขันอยู่บ้าง นี่เป็นความเห็นส่วนตัว

